

STORTINGET

Representantforslag 20 S

(2022–2023)

fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Ola Elvestuen, Sveinung Rotevatn,
Alfred Jens Bjørlo, Grunde Almeland og Ingvild Wetrhus Thorsvik

Dokument 8:20 S (2022–2023)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Ola Elvestuen, Sveinung Rotevatn, Alfred Jens Bjørlo, Grunde Almeland og Ingvild Wetrhus Thorsvik om en langsiktig og forpliktende plan for støtte til Ukraina

Til Stortinget

Bakgrunn

Alt tyder på at Russlands angrepskrig mot Ukraina blir langvarig. Den 30. september kom president Putin med en løgnaktig og folkerettsstridig erklæring om at de fire fylkene Donetsk, Luhansk, Kherson og Zaporizjzja nå skulle være å anse som russiske. Med dette fjernet han det siste halmstrået av håp om en forhandlet løsning på krigen i Ukraina og varslet at krigen i Ukraina kommer til å dra ut i tid.

Krigens gang har avslørt store svakheter ved Russlands konvensjonelle militære styrker, og det meste tyder på at Russlands nye plan for å vinne krigen er å benytte seg av strategisk tålmodighet: Putin og hans innerste krets gambler på at dersom de drar krigen ut i tid, vil Vestens støtte til Ukraina svinne hen. De gambler også på at Ukraina betyr mer for dem enn Ukraina gjør for Vesten.

Samtidig som Russland sliter med å nå sine militære mål på slagmarken, har Russland denne høsten gjennomført en rekke angrep og tiltak som ikke har direkte betydning for deres suksess langs fronten. Dette gjelder mobilisering og luftangrep mot sivile mål i ukrainske byer. Formålet med angrepene og tiltakene å skape frykt i Ukraina og blant deres støttespillere, skape ny dynamikk og skaffe Russland et politisk momentum.

Samtidig benytter de seg av hybride virkemidler innrettet mot juridiske gråsoner i allierte land for å svekke folkelig oppslutning om vestlige sanksjoner mot Russland. Struping av gassleksporten til Europa, sammen med mulig russisk sabotasje på gassrørledninger i Østersjøen, er eksempler på handlinger som er ment å skremme europeiske land fra å støtte Ukraina med våpen og sanksjonere mot den russiske krigsøkonomien.

I møte med denne fryktbaserte og hybride russiske strategien må Norge og Europa sende et fornyet og kraftig signal til Kreml om at Ukrainas kamp mot Putin-regimet også er Europas kamp for frihet og mot undertrykkelse og diktatur. Norge må demonstrere at landets forpliktelse til Ukrainas kamp er langvarig, og at den vil vare så lenge det trengs. Man må vise at det står mer på spill i Ukraina for Europa enn det gjør for Russland. Det er behov for en strategisk, langsiktig og forpliktende plan for norsk støtte til Ukraina. Denne må bestå av tiltak som gir både umiddelbar og langsiktig effekt, og som består av militære, politiske, juridiske, helserelevante og økonomiske virkemidler.

Norge er unikt posisjonert til å ta en finansiell og politisk lederrolle i Europas kamp mot maktmisbruk og for demokrati og frihet. De høye energiprisene, som er et direkte resultat av krigen, gir Norge usedvanlig store inntekter og et større handlingsrom enn mange av landets europeiske naboer. Norge har en historisk og moralsk forpliktelse til å hjelpe 44 millioner ukrainere i deres frihetskamp. Samtidig er det i kjernen av Norges egeninteresser å kjempe for en internasjonal orden hvor konflikter løses i fredelige forhandlinger, der et lands grenser respekteres uavhengig av om de har et atomvåpenarsenal, og hvor land kan handle fritt med hverandre.

Først og fremst bør Norge stå sammen med europeiske land og andre allierte om sanksjoner og støtte til

Ukraina. I denne sammenhengen viser forslagsstillerne til tidligere forslag om å fjerne det norske særuntaket for russiske fiskefartøy fra det norske havneforbudet.

Kostnadene for gjenoppbygging av Ukraina etter krigens ødeleggelser er estimert av ukrainske myndigheter, EU-kommisjonen og Verdensbanken til å være mer enn 340 mrd. dollar. Norge bør ta politisk og finansielt lederskap i EU-ledede prosesser for å koordinere gjenoppbyggingen av Ukraina i samarbeid med andre land.

Den sikreste og viktigste måten å støtte Ukrainas kamp på umiddelbart er å bidra med våpen, utstyr og nødvendig opplæring. Derfor bør Norge anskaffe og donere luftvernssystemet NASAMS, sjømålsmissilene NSM og annet nødvendig militært utstyr og ammunisjon. Produksjonstiden på avanserte våpensystemer er lang, og bestillinger som gjøres i dag, er av våpensystemer som kan beskytte Ukraina neste år.

Krigen i Ukraina har gått hardt ut over ukrainsk økonomi. Å øke Ukrainas eksport vil være sentralt for å bygge opp Ukrainas økonomi etter krigen. Norge bør derfor innføre nulltoll på ukrainske varer som et bidrag til den økonomiske stabiliseringen av landet.

Når krigen er over, vil et rettsoppgjør bli sentralt for at ofrene for Russlands krigsforbrytelser skal oppleve rettferdighet. Det er allerede blitt avdekket massegraver, og det skal finnes tegn på bruk av tortur. Norge bør ta en ledende rolle i det internasjonale arbeidet for å sikre et rettferdig rettsoppgjør og stille krigsforbrytere til ansvar. Finansiering av internasjonale organisasjoner som vil få en sentral rolle i dette – slik som Den internasjonale straffedomstolen, Den internasjonale domstolen og Den internasjonale kommisjonen for savnede personer, samt frivillige organisasjoner som bidrar til å dokumentere krigsforbrytelser – vil være viktig for å sørge for dokumentasjon og en juridisk prosess som foregår etter de høye standardene som kreves for å kunne få til et rettferdig oppgjør. I tillegg bør Norge bidra med den ekspertisen og kompetansen som finnes i Kripos.

En av drivkreftene bak krigen i Ukraina er Russlands imperialistiske selvbilde og motivasjoner. På NATOs toppmøte i Madrid var det enighet om å gi støtte til Georgia, Bosnia og Moldova for å sikre deres politiske og territoriale integritet. For å bidra til å stoppe Russland i det langsiktige perspektivet bør Norge øke støtten til NATOs partnerland innenfor rammene av NATOs programmer og initiativer for sikkerhetsbygging i de aktuelle landene.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g:

1. Stortinget ber regjeringen ta en ledende rolle politisk og finansielt i den koordinerte europeiske innsatsen for gjenoppbygging av Ukraina.
2. Stortinget ber regjeringen anskaffe og donere avanserte luftvernssystemer, som NASAMS, og sjømålsmissiler, som NSM-missiler, til Ukraina samt gå i dialog med NATO-land og Ukraina for å identifisere ytterligere våpensystemer og nødvendig basismateriell som Ukraina vil ha behov for, og anskaffe dette, for eksempel gjennom det britiske «International Fund for Ukraine» og «European Peace Facility».
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre nulltoll på ukrainske varer.
4. Stortinget ber regjeringen ta en ledende rolle i det internasjonale arbeidet for å identifisere, etterforske og straffeforfølge krigsforbrytelser i Ukraina, for eksempel gjennom økte bevilgninger til Den internasjonale straffedomstolen, Den internasjonale domstolen og Den internasjonale kommisjonen for savnede personer samt til frivillige organisasjoner som bidrar til dokumentasjon av krigsforbrytelser.
5. Stortinget ber regjeringen stille flere politiresurser til disposisjon for Seksjon for internasjonale forbrytelser i Kripos, som (blant annet) etterforsker krigsforbrytelser mot ukrainere som nå er flyktninger i Norge.
6. Stortinget ber regjeringen støtte Ukrainas naboland i å håndtere sosiale konsekvenser av krigen i Ukraina, slik som økt antall flyktninger.
7. Stortinget ber regjeringen øke støtten til kapasitetsbyggingsprosjekter som er ment å bedre Georgias og Bosnias evne til å opprettholde sikkerhet og sin politiske uavhengighet.
8. Stortinget ber regjeringen bidra til å bygge medisinske rehabiliteringssentre i Ukraina med norsk ekspertise.
9. Stortinget ber regjeringen vurdere å ta initiativ til å suspendere Russland i internasjonale organisasjoner inntil de trekker seg ut av Ukraina og avslutter krigen.

18. oktober 2022

Guri Melby

Sveinung Rotevatn

Grunde Almeland

Ola Elvestuen

Alfred Jens Bjørlo

Ingvild Wetrhus Thorsvik